

Pedagogisch beleidsplan Gastouderopvang

Inhoudsopgave

Inleiding	pg. 1
Hoofdstuk 1	
Uitgangspunten en Doelstellingen	
1.1 Uitgangspunten	pg.2
1.2 Algemene doelstelling	
Hoofdstuk 2	
Gelegenheid tot ontwikkelen van competentie	pg.3
2.1 Ontwikkelingsgebieden	
2.2 Lichamelijke ontwikkeling	
2.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling	
2.4 Emotionele ontwikkeling	pg.4
2.5 Cognitieve ontwikkeling	
2.5.1 Taal	
2.5.2 Denken	
Hoofdstuk 3	
Gelegenheid tot het ontwikkelen van ‘persoonlijke competentie’	pg 5
3.1 Creatieve ontwikkeling	
3.2 Ontwikkeling identiteit	
3.3 Zelfredzaamheid	
3.4 Nieuwe uitdagingen	
Hoofdstuk 4	pg.6
Veiligheid	
4.1 Liefde	
4.2 Positieve aandacht	
4.4 Ritme	
4.4 De veiligheid en hygiëne van de opvangsituatie	pg.7
Hoofdstuk 5	
Maatschappelijke Bewustwording	pg. 8
5.1 Normen en warden	
5.2 Grenzen stellen en handhaven	
Hoofdstuk 6	
Gelegenheid tot ontwikkelen van competenties per leeftijdscategorie	pg. 9
6.1 Kinderen van 0 tot 1 jaar (babyfase)	
6.2 Kinderen van 1 tot 2 jaar (dreumesfase)	
6.3 Kinderen van 2 tot 4 jaar (peuterfase)	pg. 10
6.4 Kinderen van 4 tot 8 jaar (jonge kind)	pg. 11
6.5 Kinderen van 8 t/m 12 jaar (schoolkind)	pg. 12

Hoofdstuk 7	pg. 14
Regelementen	
7.1 Groepsgrote	
7.2 Minimale eisen van de gastouders	
Literatuurlijst	pg. 15
Bijlagen	pg. 16

Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van gastouderbureau Bloei.

Gastouderbureau Bloei regelt kinderopvang voor ouders. De opvang wordt uitgevoerd door gastouders. Er wordt rekening gehouden met de specifieke wensen en behoeften van kinderen en hun ouders. Het uiteindelijke doel is het realiseren van kleinschalige, verantwoorde opvang.

Waarom dit beleidsplan?

Tegenwoordig is er veel verandering gaande op het gebied van opvoeding. Nog geen twee decennia geleden waren ouders de enige opvoeders van hun kinderen, in kleine mate ondersteund door ouders en vriendinnen waar ze terecht konden met vragen. Tegenwoordig wordt de zorg voor kinderen steeds meer uitbesteed aan derden. Gastouderbureau Bloei heeft een bemiddelende rol en om tot een geslaagde opvang te kunnen komen is het belangrijk om afspraken te maken tussen ouders, gastouders en GastOuderBureau Bloei. Deze verzameling afspraken staan in dit pedagogisch beleid.

Ouders/verzorgers:

De ouders/verzorgers een beeld geven van de opvang die de kinderen wordt geboden, de wijze waarop de opvang is geregeld, de activiteiten die worden ondernomen, de manier waarop met de kinderen wordt omgegaan en de rol van de ouder.

Gastouders:

Wij kunnen ons voorstellen dat u bij uw taak als gastouder vragen tegenkomt met betrekking tot de opvoeding. Dit beleidsplan heeft tot doel u daar een handreiking bij te geven. Het zal echter niet antwoord geven op al uw vragen, omdat dit beleidsplan niet elk onderwerp uitputtend behandelt. Aan het eind vindt u een lijst met aanbevolen literatuur. Een aantal van deze boeken kunt u ook tegen een kleine vergoeding lenen bij Bloei. Daarnaast vinden wij het zeer belangrijk dat u als gastouder met de ouders in gesprek blijft over wat zij belangrijk vinden in de opvoeding. U bent niet de opvoeder, maar een mede-opvoeder. De eindverantwoording ligt bij de ouders, u bent een aanvulling op hun opvoeding tijdens hun afwezigheid. Het pedagogisch beleid is een richtlijn voor de gastouders zodat zij weten wat er van hen wordt verwacht. In dit beleidplan zullen wij ingaan op de ontwikkeling van kinderen (van afhankelijkheid tot zelfstandigheid), en verschillende andere belangrijke factoren omtrent de ontwikkeling van kinderen. Daarnaast stimuleert het de gastouders om in de dagelijkse praktijk stil te staan bij het werk waardoor de kwaliteitsbewustheid wordt bevorderd.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen en hopen u op deze manier goed van dienst te kunnen zijn.

Hoofdstuk 1

Uitgangspunten en Doelstellingen

1.1 Uitgangspunten

Als basis voor het pedagogisch beleid gelden onderstaande uitgangspunten: het zijn de basisbehoeften en rechten van kinderen.

- Veiligheid
- Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie
- Gelegenheid tot ontwikkelen van competentie
- Waarden en normen, 'cultuur'

1.2 Algemene doelstelling

Het gastouderbureau stelt zich tot doel het bemiddelen voor en begeleiden van kinderopvang door gastouders. Gastouderbureau Bloei wil laten zien dat de bloei van de ouders niet op gespannen voet hoeft te staan met de bloei van hun kinderen. Door gebruik te maken van gastouderopvang worden hun kinderen opgevangen in een kleine groep die zo dicht mogelijk staat bij een gezinssituatie. De opvang wordt geboden aan kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar, zodat ouders/verzorgers in staat zijn te werken, te studeren of andere activiteiten te ondernemen.

Daarnaast hebben ze als ouder de mogelijkheid om direct invloed te hebben op de manier waarop er met hun kinderen omgegaan wordt. Een gastouder die maar vier kinderen opvangt kan veel beter maatwerk leveren dan crècheleidsters die met z'n tweeën verantwoordelijk zijn voor zestien kinderen.

Hoofdstuk 2

Gelegenheid tot ontwikkelen van competentie

2.1 Ontwikkelings gebieden

De ontwikkelingen van kinderen wordt beïnvloed door combinatie van de aanleg van de kinderen en van de omgeving waarin kinderen opgroeien (hier speelt ook erfelijkheid een rol).

Het heeft tot gevolg dat het opvoedingsproces erop gericht is het individuele tot zijn recht te laten komen. De opgroeiende mens moet ruimte worden geboden om aan de eigen ontwikkeling vorm en inhoud te kunnen geven, waarbij de opvoeder een belangrijke rol heeft.

In de ontwikkeling van de kinderen vallen de navolgende deelgebieden te onderscheiden:

1. lichamelijke ontwikkeling (grote- en fijne motoriek)
2. sociale ontwikkeling
3. emotioneel ontwikkeling
3. cognitieve ontwikkeling (verstandelijk)
4. creatieve ontwikkeling
5. ontwikkeling identiteit en zelfredzaamheid

Hier wordt in hoofdstuk zes dieper op ingegaan.

2.2 Lichamelijke ontwikkeling

De grote motoriek wordt gestimuleerd door materialen als het dans- en bewegingsspel. Kleine kinderen hebben belangstelling voor herhaling, de peuter voelt vooral. Bij de gastouder is voldoende speelgoed voor voldoende uitdaging. Het kind moet kunnen klauteren, glijden en springen waardoor het de eigen mogelijkheden leert kennen, speeltuintjes zijn hier uitstekend geschikt voor. Het kind leert onder meer omgaan met hoogteverschillen en gevaar.

De gastouder stimuleert de kinderen om leerzame spelletjes te gaan doen of mee te doen en zorgt tevens voor voldoende leerzaam speelgoed die op de leeftijd van de kinderen is gebaseerd. De gastouder gaat regelmatig met de kinderen naar de speeltuin en/of kinderboerderij.

De fijne motoriek omvat kleine bewegingen die coördinatie tussen ogen en handen vereisen. Het kind gaat naar voorwerpen grijpen, pakken, en iets in de mond stoppen. De gastouder stimuleert dit door te knutselen, tekenen, puzzelen en andere ondersteunende activiteiten.

2.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Belangrijk aspect van de sociale ontwikkeling is ervaring hoe het is om samen te zijn met andere kinderen. Door het omgaan met andere leert het kind de uitwerking van zijn gedrag op anderen dan “eigen” mensen (bekende, ouders, vaste oppas, opa's en oma's, etc.) te kennen. Hierdoor leert het kind inzicht te krijgen in zijn eigen gevoelens en leert andere reactiemogelijkheden. Tevens leert het kind al vroeg de betekenis van delen,

troosten, helpen, rekening houden met anderen en omgaan met conflicten. De gastouder doet voor en legt uit hoe het kind het best kan reageren in bepaalde situaties.

2.4 Emotionele ontwikkeling

Het kind leert om te gaan met zijn gevoelens, herkent gevoelens van andere kinderen en leert hiermee om te gaan. Kleine kinderen uiten veel van hun gevoelens door spel. De gastouder speelt hierop in en stimuleert dit door bijvoorbeeld fantasie- en rollenspelen. Het serieus nemen van gevoelens van de kinderen is belangrijk. Soms is het nodig dat de gastouder bepaald gedrag verbiedt, echter de gevoelens van het kind moet ze accepteren. De gastouder probeert de gevoelens van de kinderen, zoals blijdschap, woede, verdriet, angst en onverschilligheid te verwoorden.

2.5 Cognitieve ontwikkeling

2.5.1 Taal

De cognitieve ontwikkeling heeft betrekking op de ontwikkeling van taal (begrijpen en spreken) en denken: begrip en inzicht verwerven door de informatie uit de omgeving te ordenen, te onthouden, toe te passen en te combineren met nieuwe situaties. Taal en denken zijn nauw met elkaar verbonden.

Zo wordt elk artikel benoemd die het kind aanwijst, ook herhalen en spelenderwijs verbeteren van fout genoemde woorden horen bij het leren praten. De gastouder verbetert, verwoordt en herhaalt de woorden die het kind verkeerd zegt. Door het kind te laten vertellen wat hij/zij die dag heeft gedaan of beleefd, leert het kind zich steeds beter te verwoorden. Dus veel herhalen en actief luisteren is van groot belang.

2.5.2 Denken

Spelen en bezig zijn is leren voor kinderen. Het kind leert onder meer door voorbeeld en nabootsing. Door allerlei dagelijkse gebeurtenissen te bespreken, ontstaat ordening om de wereld van het kind. De gastouder legt daarbij uit, benoemt de dingen en nodigt de kinderen uit om zelf te verwoorden. Regelmatig doet de gastouder een beroep op het vermogen van de kinderen om zelf oplossingen te zoeken voor problemen.

Hoofdstuk 3

Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie

Hiermee wordt bedoeld op brede persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit die kinderen in staat stellen om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Exploratie en spel zijn belangrijke bronnen. Het gaat daarbij in het bijzonder om: inrichting van de ruimte en het aanbod van materialen.

3.1 Creatieve ontwikkeling

De gastouder stimuleert de creatieve ontwikkeling door het aanbieden van allerlei soorten materialen (water, zand, verf, klei, verkleedkleden en schmink) en activiteiten (muziek en dans). Voor het kleine kind is het omgaan met materialen een onderzoekende bezigheid. Het leert er de mogelijkheden en de eigenschappen van kennen waarbij het resultaat nog niet belangrijk is. Creatief zijn kan op vele manieren, bijvoorbeeld door te vertellen en door – bouw materiaal zoals knex en lego te spelen. Het is belangrijk kinderen hierbij gewaardeerd worden en zoveel mogelijk de ruimte krijgen voor hun eigen inbreng.

3.2 Ontwikkeling identiteit

Geleidelijk aan wordt het kind zich er van bewust dat het een persoon is, die verschilt van ieder ander. Door het kind positief te benaderen bevordert de gastouder het zelfvertrouwen van het kind. Er wordt aandacht besteed aan de persoonlijke verhalen en het kind wordt gestimuleerd zich te uiten en eigen keuzes te maken. De gastouder waardeert onderlinge verschillen tussen de kinderen in bijvoorbeeld voorkeur voor activiteiten, tempo en spontaniteit. Daarnaast stimuleert de gastouder het identiteitsbesef ook door bijvoorbeeld regelmatig opnoemen van namen en achternamen of door te geven van eigen plekje's of spullen.

3.3 Zelfredzaamheid

De gastouder moedigt het kind aan tot zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Dat wat het kind kan proberen mag het in principe ook zelf doen. De gastouder zorgt er wel voor dat het kind niet teveel mislukkingen ervaart.

De gastouder geeft de kinderen af en toe opdrachten en taken, bijvoorbeeld het opruimen van speelgoed. De opdrachten worden voor het kind duidelijk en overzichtelijk gehouden. De gastouder moedigt het kind aan tot zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Dat wat het kind wil proberen mag het in principe ook zelf doen.

3.3 Nieuwe uitdagingen

Een goede balans tussen een nieuwe uitdaging en een te hoge verwachting is heel belangrijk.

Het is goed om kinderen uit te dagen nieuwe dingen te proberen, of om dingen te doen die ze niet verwacht hadden te kunnen. Het is echter wel belangrijk om de uitdaging in lijn brengen met de mogelijkheden en de ontwikkeling van het kind. Als de verwachting en de uitdaging te groot zijn, zal het kind gefrustreerd raken, en een volgende keer het niet op nieuw proberen. Het is cruciaal dat een nieuwe uitdaging een succes wordt dan zal een kind de volgende uitdaging ook aandurven.

Hoofdstuk 4

Veiligheid

Een veilige basis, een ‘thuis’ waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Voor een kind is het belangrijk dat het zich veilig en geborgen voelt. Dit is nodig om zich te ontwikkelen op verschillende vlakken. Een gastouder kan een kind dit gevoel geven door het te accepteren zoals het is en door het te waarderen.

4.1 Liefde

Normaal zijn wordt vaak bekeken vanuit het standpunt vanuit van de meerderheid. Wanneer is een kind normaal? Vroeger bij de Spartanen was een kind normaal als hij bepaalde testen kon doorstaan, konden zij dat niet dan werden zij in een rotskloof neergelegd en aan de goden overgeleverd. In onze maatschappij hebben wij ook zo onze opvatting over het normaal zijn van een kind, alles wat afwijkt van het ‘gemiddelde’ wordt als abnormaal gezien (bv. een blinde of een dove of iemand met ADHD). Echter sommigen beweren anders. Zij zeggen dat kinderen die in staat zijn om liefde te geven en te ontvangen zijn “normale” kinderen. Uit onderzoek blijkt ook dat mensen die vanuit de liefde leven langer leven en gezonder zijn dan mensen die leven vanuit kwaadheid en veroordeling. Het belangrijkste dat een kind moet voelen van de ouder/gastouder is liefde. Een mens komt door liefde meer tot zijn recht, kan zich beter ontplooiën en is tot grote dingen in staat als hij/zij weet dat iemand echter hem/haar staat.

4.2 Positieve aandacht

Daarnaast is het een wetmatigheid dat als kinderen positieve aandacht krijgen zij minder om negatieve aandacht zullen vragen. Het is daarom belangrijk tijd te investeren in kinderen, dingen met hen te ondernemen en de zaken die worden gedaan te benoemen. Veel praten, hoe klein het kind ook is zorgt dat zij zich zullen ontwikkelen.

4.3 Ritme

Omdat gastouderopvang het meest overeenkomt met een gezin is het belangrijk om als gastgezin ook een soort gezinsritme te hebben.

Dit wordt ook gecreëerd door altijd op eenzelfde manier te beginnen als de kinderen aan komen. Begroet hen op hun niveau, ga op uw hurken zitten bij het kind en heet het welkom in uw huis. Stel een kind op hun gemak, door speelgoed aan te bieden of bijvoorbeeld een boek.

Neem niet te veel tijd voor het echte afscheid. Er is altijd een moment van overdracht door de ouders, maar als ouders naar hun werk vertrekken, vertrekken zij ook echt en komen zij niet nog een keer terug voor nog een kusje.

Rond een uur of tien is het tijd voor fruit of iets te drinken, dit een gezamenlijk moment met alle gastkinderen die daar aan toe zijn (dus geen baby's)

Rond een uur of twaalf is het tijd voor een boterham, ook dit is een gezamenlijk moment met alle gastkinderen. En rond een uur of drie is er opnieuw zo'n moment.

De gezamenlijke momenten aan tafel zijn uitgelezen momenten om met elkaar te praten. Tijdens de tijd aan tafel is het mogelijk om te vragen hoe het met de kinderen gaat, en

wat hen bezighoudt. Hoe was het op school, wat vond je vandaag het leukst om te doen. Het is belangrijk om in de gaten te houden dat ieder kind aan bod komt. Daarnaast is het goed voor de kinderen om te leren naar elkaar te luisteren en elkaar vragen te stellen.

4.4 De veiligheid en hygiëne van de opvangsituatie

Het huis waar de opvang plaatsvindt moet veilig, kindvriendelijk en hygiënisch zijn en biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van het kind. Er moet ruimte zijn om te spelen, te eten en te slapen. Een kind moet en mag de omgeving zelfstandig kunnen onderzoeken. Het is belangrijk dat er een mogelijkheid is om veilig buiten te spelen. Tijdens de selectieprocedure van de gastouder, en daarna jaarlijks, vindt aan de hand van een checklist een risico-inventarisatie plaats. Deze is gericht op veiligheid en gezondheid, en hoe te handelen in noodsituaties.

Hoofdstuk 5

Maatschappelijke Bewustwording

5.1 Normen en waarden

Het gezin is normaal gesproken de plaats waar overdracht van normen en waarden plaats vindt. Door gebruik te maken van gastouderopvang wordt de opvoedingstaak gedeeld met de gastouder.

Normen en waarden die voor Bloei erg belangrijk zijn:

- Eerlijkheid
- Respect
- Gehoorzaamheid
- Excuus aanbieden en aanvaarden
- Belangstelling voor kinderen om hen heen, en van jongs af aan leren dat de wereld niet alleen om jezelf draait
- Het aanleren van omgangsvormen.

U als gastouder kan deze normen en waarden overbrengen door zelf het goede voorbeeld te geven. Als u zelf bijvoorbeeld niet eerlijk bent, kunt u dit ook niet van het kind verwachten. Excuus aanbieden is erg belangrijk. Ruzies dienen uitgepraat te worden, in plaats van er over heen te leven. Daarnaast is het goed om jong te leren om je excuus aan te bieden, zodat dat later bij bijvoorbeeld je werkgever geen moeilijkheden veroorzaakt. Door het afnemen van het aantal kinderen per gezin leert een kind veel minder om aandacht te moeten delen. Toch is dit belangrijk voor zijn ontwikkeling om te leren dat de wereld niet alleen om hen draait. Omdat een gastouder vaak meerdere kinderen opvangt is het nodig om de aandacht te verdelen over meerdere kinderen. Daarnaast is het belangrijk om kinderen te leren om te groeten, een hand te geven en zich voor te stellen etc. zodat kinderen weten hoe ze zich in gezelschap horen te gedragen. Dit kan heel veel onzekerheden bij het kind wegnemen.

5.2 Grenzen stellen en handhaven

Voor kinderen is het belangrijk dat er grenzen zijn. Regels opstellen is niet zo moeilijk, maar ze ook handhaven is een ander verhaal. Hoe doe je dat? De regel is bijvoorbeeld niet schoppen of slaan. Als een kind wel om zich heen slaat waarschuw je hem 1 of 2 keer. Bij de tweede waarschuwing volgt er ook de waarschuwing voor een sanctie. Bijvoorbeeld: als ik nu nog een keer zie dat je slaat, ga je naar de stouthoek. Als het dan nog een keer gebeurt, ook het kind gelijk in de stouthoek zetten. Na de afgesproken tijd laat je het kind gaan staan en ga je op je hurken uitleggen waarom het kind in de stouthoek heeft gezeten. Het kind kan dan tegen jou zijn excuus maken, en tegen het kind dat de klappen heeft gekregen. Bij oudere kinderen werkt het beter om ze zaken te ontzeggen, bijvoorbeeld niet meer tv kijken of spelen met je Nintendo.

Hoofdstuk 6

Gelegenheid tot ontwikkelen van competenties per leeftijdscategorie

6.1 Kinderen van 0 tot 1 jaar (babyfase)

In deze fase groeit het kind heel hard en omdat groeien energie kost, heeft het kind veel behoefte om regelmatig te eten en te slapen. Het accent ligt in deze fase op het voelen, waarnemen en luisteren. Een baby vraagt om intense verzorging, dit is nodig om zich te leren hechten aan anderen. De baby ervaart liefde en geborgenheid door als gastouder het ritme van de ouders aan te houden. Het is dus van belang om hierover duidelijke afspraken met de ouders te maken.

Een rijke leeromgeving is ook belangrijk, afgewisseld met perioden van rust. Variatie in speelgoed (van kunststof, hout tot stof en met en zonder geluidjes, etc) is noodzakelijk. Ook het fysiek nabij zijn is erg belangrijk voor een baby om zich veilig te voelen. Verder is het belangrijk dat er zachtjes tegen hen gepraat wordt tijdens het verschonen en op andere knuffel momenten. De fles wordt zoveel mogelijk op schoot gegeven, ook als de baby wat groter wordt, omdat het heel belangrijk is dat kinderen de armen om zich heen voelen. Vroeger gaven moeders veel langer borstvoeding, dit werd ook altijd op schoot en in de armen van de moeder gedaan. O.a. via kriebelspelletjes, kirren, knuffelen en liedjes zingen, daar komt een muisje aangelopen, of kiekeboe samen spelen leert het kind communiceren en komt het in aanraking met taal. Rond de zes maanden is het belangrijk om het kind in de 'vrije' ruimte te laten bewegen. Het kind verkent zijn omgeving ook door in beweging te zijn via het zelfstandig zitten, kruipen/tijgeren, lopen en wat later d.m.v klauteren.

6.2 Kinderen van 1 tot 2 jaar (dreumesfase)

Dit is de leeftijd dat kinderen steeds meer en sneller hun omgeving leren kennen. Kinderen hebben daarom fysieke grenzen nodig. Dit is de tijd om alle veiligheidsmaatregelen in huis nog eens te checken. Stopcontacten waar ze niet bij konden zijn ineens met een stoeltje prima bereikbaar. De leeftijd van de dreumes is ook de tijd dat zij hun eigen wil leren kennen, ook hierbij hebben zij grenzen nodig. Een grens biedt een kind veiligheid, ze weten precies waar zij aan toe zijn. Blijf consequent ook al kijken ze nog zo lief als ze iets doen wat niet mag. In de dreumes leeftijd spelen kinderen vaak alleen, helemaal opgaand in hun eigen spel, verwacht dus niet dat ze gaan samen spelen. Zoals bij elke leeftijd is het ook bij een dreumes belangrijk om te praten, en een kind met je stem te kalmeren. Natuurlijk wordt er geknuffeld, waarbij de grenzen van het kind worden gerespecteerd. Zorg er voor dat wat je zegt en wat je doet overeenkomt. Je kunt bijvoorbeeld niet op een strenge toon een compliment geven. Let dus op je stemgebruik bij kleine kinderen, omdat zij nog niet begrijpen wat je zegt, maar aan je intonatie voelen wat je zegt.

Van de gastouders verwachten we in de deze fase dat ze:

- met aandacht zorg verlenen aan het kind
- het kind voldoende rust en regelmaat bieden
- het kind koesteren door contact te maken: knuffelen, troosten, verzorgen
- samen met het kind spelen
- voldoende gevarieerd en veilig speelgoed aanbieden
- veel tegen het kind praten
- een veilige ruimte creëren tijdens slapen, eten en spelen.
- hulp, ondersteuning, begeleiding bieden mb.t. het exploratiegedrag van het kind
- aandacht hebben voor de grove motoriek (grijpen, tijgeren, kruipen, lopen)
- het kind positief stimuleren

6.3 Kinderen van 2 tot 4 jaar (peuterfase)

Deze fase staat voor een kind in het teken van het ontdekken van de wereld om zich heen. Hij wil veel dingen 'zelf' doen. Dat doet hij door het inzetten van al zijn zintuigen en door taal te gebruiken om de omgeving te laten weten wat hij wil. De motoriek gaat van grof naar meer verfijnd. De oog-handcoördinatie kan gestimuleerd worden door het bouwen met duplo, rijgen van kralen en het maken van een puzzel. Door te knippen en plakken, zelf te eten met een vork, etc. In deze fase moeten kinderen de ruimte krijgen om zowel binnenshuis als buitenshuis de wereld en zichzelf middels het eigen lichaam te leren verkennen. Peuters hebben veel energie en beweging is erg belangrijk. Evenals het voorlezen van boekjes, samen TV kijken en het zingen van liedjes en versjes om de taal te bevorderen. Veel praten met een peuter en alles in de omgeving benoemen bevordert zijn woordenschat. Een peuter vraagt veel aandacht omdat hij zo nieuwsgierig is en zichzelf gemakkelijk overschat. Op zijn tijd rust is dan ook heel belangrijk. Aan het einde van de peuterfase is zindelijkheidsstraining ook een punt van aandacht. Kijk hierbij naar wat een kind zelf aangeeft, en werk samen met de ouders. Volg hun strategie, en zorg in ieder geval dat er voldoende droge broeken zijn. Zindelijkheidsstraining gaat nu eenmaal met veel ongelukjes te gepaard. Een peuter kan heel goed met andere kinderen spelen, maar reageert nog vooral egocentrisch.

De peuter heeft ook zijn eigen behoeftes en dingen die geleerd moeten worden. Peuters kunnen ook steeds duidelijker praten. Maak hiervan gebruik door open vragen te stellen. Zorg er ook voor dat je eerlijk antwoord geeft op hun vragen. Stem je antwoord wel af op hun leeftijd, je hoeft niet alles te vertellen, en elk detail te benoemen, maar laat een kind niet in onzekerheid zitten over bepaalde vragen. Als ze met intieme vragen komen (dit geldt voor alle leeftijden) verwijst je naar de ouders, en bespreek ook met de ouders welke onderwerpen aan bod zijn gekomen.

Peuter kunnen heel goed vragen om zaken als snoep en tv kijken. Wees duidelijk in wat wel en niet kan. Wees daar ook consequent in. Als je nu iedere keer toegeeft levert dit jengelende kinderen op, die heel lang gaan zeuren om iets. Houdt dit in je achterhoofd als je het moeilijk vindt om het nee voor een snoepje vol te houden. Als je namelijk na 5 keer

vragen toch toegeeft zal een peuter de volgende keer niet naar drie keer nee stoppen, maar het misschien wel 7 keer vragen. Hou dus vol!! Hoe laat je een peuter voelen dat hij/zij waardevol is? Door positieve woorden/complimentjes, door een knuffel, en te troosten als ze verdrietig zijn. Maar vooral door ze serieus te nemen. Als een peuter een verhaal verteld, ga er dan serieus op in en denk niet dat het je het met ja ja en oh alleen afkunt. Vraag eens door en laat merken dat je echt luistert.

Vanaf de peuter leeftijd kun je gaan werken met het belonen van positief gedrag door bijvoorbeeld een sticker kalender. We kennen het bijna allemaal wel van de zindelijkheidstraining, maar ook ander negatief gedrag kan afgeleerd worden door het tegenovergestelde te belonen. Bijten is verschrikkelijk, als een kind veel bijt beloon hem/haar dan als het een ochtend goed gegaan is. Voor je bij de twintig stickers bent is het vaak over. Het is overigens wel belangrijk om uit te vinden waardoor een kind gaat bijten. Houdt dit in de gaten, bijt een kind als hij/zij in het nauw gedreven wordt, voorkom het dan in de periode van training.

Van de gastouders verwachten we in de deze fase dat ze:

- het kind verzorgen en beschermen
- erop toezien dat het kind voldoende rust krijgt
- activiteiten binnen- en buitenshuis organiseren die de motoriek bevorderen
- het gebruik van taal stimuleren (voorlezen, alles benoemen, liedjes leren)
- het kind de ruimte geven om zelfstandig handelingen te verrichten
- hulp, ondersteuning, begeleiding bieden mb.t. het exploratiegedrag van het kind
- het kind positief stimuleren
- het kind hulp bieden tijdens de zindelijkheidstraining
- het kind in contact brengen met andere kinderen
- consequent zijn in het benaderen van het kind

6.4 Kinderen van 4 tot 8 jaar (jonge kind)

Het jonge kind is speels en nieuwsgierig. Het verkent de wereld buiten zijn eigen omgeving door meer in contact te komen met de 'grote wereld'. Een kind van vier jaar denkt nog egocentrisch, maar kan al wel rekening houden met anderen. De fijne motoriek wordt uitgebreid en het kind kan steeds meer dingen zelf. In deze fase lijken kinderen onvermoeibaar. Jonge kinderen kunnen zich al goed concentreren op een 'taakje' en houden van duidelijke grenzen en afspraken. De taal en het communiceren met anderen is in deze fase heel erg belangrijk. Woorden en begrippen krijgen een betekenis door concrete handelingen (bouwen, iets bekijken of knutselen). Het lezen mag flink gestimuleerd worden op deze leeftijd. Veel kinderen vinden het heerlijk om voorgelezen te worden of om jou voor te lezen!

Kinderen leren van en met elkaar en daarom is het belangrijk om in deze fase kinderen met elkaar in contact te brengen. Een jong kind wil graag uitgedaagd worden en een rijk aanbod, gerelateerd aan de 'grote mensenwereld' qua activiteiten en speelgoedkeuze is

noodzakelijk. Kinderen gaan voor het eerst naar de kleuterschool. Er gaat een hele nieuwe wereld voor hen open. Er komen ook veel nieuwe indrukken op hen af. Meestal hebben kinderen wel een periode nodig om te wennen aan het ritme, en zijn ze in het begin heel moe. Speel in op de behoefte van het kind. Luister naar de verhalen van wat ze beleefd hebben op school. Zorg vooral in de eerste maanden dat je geen drukke dingen plant 's middags na schooltijd. Hiermee voorkom je dat je op stap moet met een zeer vermoeid kind met alle gevolgen van dien. Laat een kind rustig bijkomen, met een boekje op de bank, of zelfs even in bed. Doe dit wel in overleg met de ouders in verband met het 's avonds in slaap vallen.

Kleuters kunnen steeds meer zelf, zichzelf aankleden, zelf naar de wc gaan, zelf fietsen. Ook kunnen ze goed helpen met tafeldekken en kunnen zij hun eigen speelgoed opruimen. Moedig hen aan in zelfstandigheid, en zie elk moment als een leermoment. Denk er over na wat je kunt uitleggen, tijdens het spelen of helpen, zodat zij ook weten waarom grote mensen bepaalde dingen op een bepaalde manier doen.

Kleuters krijgen ook steeds meer vrijheid. Was tot een jaar of vier de eigen achtertuin groot genoeg, nu is een speeltuintje een klein eindje verder op ook leuk. Maak de cirkel niet in een keer heel groot, maar bouw het op. Eerst fietsen in de achtertuin, dan op de stoep voor het huis, dan een rondje om het blok huizen enz. Laat een kind zich regelmatig melden wat hij/zij aan het doen is, en neem zelf regelmatig polshoogte. Houdt rekening met de buurt waar de opvang plaatsvindt. Is het een drukke straat, dan is het niet verstandig om op straat te spelen, ga dan liever naar een park. Is het een rustig hofje, dan heb je andere mogelijkheden. Maak hierover ook afspraken met de ouders, zodat je later niet voor verrassingen komt te staan.

Verder is het belangrijk de kleuter complimenten te blijven geven. Door alle nieuwe situaties kan een kind onzeker worden, door alle positieve dingen aan het kind te benoemen zullen zij positiever naar zichzelf gaan kijken. Doordat een kleuter steeds minder verzorging nodig heeft, zijn de natuurlijke momenten van aanraking minder geworden. Denk er over na hoe u dit kunt compenseren. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan een boekje voorlezen op de bank, met een arm om het kind heen (al een kind dit zelf fijn vindt). Positief gedrag kan ook worden beloond met bijvoorbeeld een sticker, waarbij bijvoorbeeld 20 stickers een autootje oplevert of iets anders kleins. Dit is vooral bij het afleren van negatief gedrag belangrijk. Negatief gedrag verdwijnt eerder als een kind weet wat positief gedrag is en dat dat beloond wordt.

Van de gastouders verwachten we in de deze fase dat ze:

- het kind stimuleren steeds zelfstandiger te worden
- hulp en ondersteuning bieden mbt deze zelfredzaamheid
- activiteiten binnen- en buitenshuis organiseren die de motoriek bevorderen (grote en fijne motoriek)
- Actief gebruik van taal stimuleren (voorlezen, samen tv kijken, samen spelen, vragen stellen, dingen bekijken en er over praten, etc)
- het kind bewegingsvrijheid geven, zowel binnen als buiten
- samen met andere kinderen laten spelen

- duidelijke grenzen stellen en afspraken maken
- positief belonen (complimentjes)
- het kind succeservaringen laten opdoen (gepaste taak)
- gevarieerd speelgoed aanbod, o.a. gerelateerd aan de werkelijkheid.

6.5 Kinderen van 8 t/m 12 jaar (schoolkind)

Een schoolkind is leergierig en kan zich verplaatsen in de ander. Het is energiek en kan zijn lichaam steeds beter beheersen. Hij kent zijn plek in de werkelijkheid en kan zich uitdrukken in taal en gedrag. Hij kan zijn eigen gedrag overzien en dit is dan ook bij uitstek de periode waarin er geoefend kan worden met het zich houden aan spelregels en rekening houden met anderen. Positief gedrag belonen werkt stimulerend. Het kind wordt steeds zelfstandiger en zoekt zijn eigen weg in de omgeving van huis en school. Het blijft van belang om het samen met andere kinderen spelen te stimuleren, zowel binnen als buiten. Gezonde voeding en voldoende beweging zorgen ervoor dat het kind een goede conditie behoudt.

Kinderen kunnen heel veel dingen zelf. Daarnaast besteed u als gastouder steeds minder tijd met de gastkinderen omdat zij meer tijd op school doorbrengen. Daarom is het belangrijk na te denken over die paar uurtjes dat u oppast wat u de kinderen mee wilt geven. Grenzen stellen is ook anders dan bij kleuters en peuters. Een 8 jarige zal eerder met u in onderhandeling gaan over wat wel en niet mag. Denk van te voren na over welke regels wel en niet onderhandelbaar zijn. Eten is bijvoorbeeld niet onderhandelbaar, maar een tv programma afkijken terwijl de tijd voor tv kijken om is is misschien wel onderhandelbaar. Zorg op deze leeftijd voor een goede open relatie.

Op deze leeftijd komt steeds meer de discussie over tv kijken en computer gebruik. Overleg als gastouder met de ouders welke programma's wel en niet gekeken worden. Houdt ook voor uzelf bij hoeveel tijd er gekeken wordt, en kijk mee zodat een programma ook nabesproken kan worden. Voor de computer geldt dat u regelmatig moet kijken waar ze mee bezig zijn. Laat een kind liever niet alleen in een kamer computeren maar kijk regelmatig.

Hoe laat je kinderen tussen de 8 en 12 zien dat je van hen houdt? Door complimenten, door oprechte aandacht en door er te zijn als ze jouw nodig hebben. Dring je zelf niet aan hen op en hoor ze niet uit, maar laat hen uit henzelf vertellen wat ze kwijt willen. Respecteer de privacy van een kind.

Van de gastouders verwachten we in de deze fase dat ze:

- het kind ondersteunen m.b.t het vergroten van zijn zelfredzaamheid
- hulp, ondersteuning en begeleiding bieden
- samen activiteiten ondernemen die motorisch en cognitief uitdagend zijn
- sociale betrokkenheid en vaardigheden bevorderen
- duidelijke afspraken maken en die consequent hanteren

- taal blijven stimuleren (bibliotheek, via computerspelletjes, vertellen, redeneren en laten uitleggen)
- het kind stimuleren om buiten te spelen met andere kinderen
- het kind het gevoel geven competent en succesvol te zijn (aangepaste taak, complimenteren, zelf problemen laten oplossen, belonen)

Hoofdstuk 7

Reglementen

7.1 Groepsgrote

- Er worden maximaal 4 kinderen in de leeftijd tussen 0 en 13 jaar exclusief eigen kinderen opgevangen.
- Van de op te vangen kinderen mogen er maximaal 2 kinderen beneden 1 jaar (inclusief eigen kinderen) tegelijk worden opgevangen.
- Van de op te vangen kinderen mogen er maximaal 4 kinderen beneden 6 jaar (inclusief eigen kinderen) tegelijk worden opgevangen.
- Leeftijdsopbouw en aantal kinderen kunnen binnen de genoemde grenzen variabel zijn. Ze zijn afhankelijk van de competenties van de gastouder en de mogelijkheden voor opvang zoals slaap- en speelruimte.
- De vraagouders bepalen mede of zij het met de leeftijdsopbouw van de groep eens zijn.

7.2 Minimale eisen van de gastouders

- lichamelijk en geestelijk gezond
- bereid zijn tot samenwerking met gastouderbureau en tot het volgen van aanvullende
- bereidheid voor cursussen/trainingen/bijeenkomsten die gerelateerd zijn aan de opvangtaak.
- respecteren van privacygevoelige gegevens en geen informatie doorspelen aan derden
- openstaan voor en respecteren van andere gewoontes, culturen, levenswijzen, opvoedingsideeën
- beschikken over goede communicatieve vaardigheden en in staat zijn om op een professionele manier
- contact met de vraagouders te onderhouden en afspraken te maken
- kennis hebben van ontwikkeling van kinderen, positief staan ten opzichte van de pedagogische doelstellingen en deze in praktijk kunnen brengen kennis hebben van EHBO voor kinderen
- in staat zijn tot reflecteren op het eigen handelen
- kinderen niet alleen laten of het toezicht aan anderen overlaten
- regelmatig en gedurende minimaal een half jaar beschikbaar zijn voor opvang
- goede beheersing van de Nederlandse taal
- goed telefonisch bereikbaar
- in bezit van AVP verzekering/ inzittenden verzekering bij auto gebruik.
- juiste MBO Niveau 2 diploma

Literatuurlijst

Alan Slater, Gavin Bremner, (2003) An Introduction to Developmental Psychology,
Blackwell Publishing
John B. Thomson (1995) Natural Childhood, Hodder & Stoughten

Dr. Phill Mc Graw, Gezin eerst
Gary Chapman, 5 kenmerken van een gezond gezin
Gary Chapman, 5 talen van de kinderliefde
Wim ter Horst, Christelijke pedagogiek als handelingswetenschap
Jo Fost, De super nanny
Else Vlug, Weid mijn lammeren

Bijlagen

Lichamelijke ontwikkelingsfasen

2 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • In rugligging a-ritmische trappelbewegingen met benen • In Rugligging: Zwaaibewegingen met armen<ul style="list-style-type: none"> ○ Symmetrische stootbewegingen met armen en benen ○ Ogen volgen bewegende objecten ○ Fixatie ogen op schommelend speeltje • In Buikligging: Hoofd en schouders opgetild tot het gezicht 45° geheven is<ul style="list-style-type: none"> ○ Knieën niet meer steeds opgetrokken tegen de buik, strekbeweging van de heupen ○ Ongerichte kruipbewegingen met armen en benen ○ In zittende houding gebracht kan het hoofd iets langer omhoog gehouden worden
3 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdbalans: in rugligging kan het hoofd in het midden gehouden worden • Spel met vingers na ‘toevallige’ ontmoeting • In buikligging zijn kin en schouders even opgericht, steunend op de onderarmen; handen licht gebald; heupen meer gestrekt • Drukke beweging in bad • De grijpreflex kan passief onderbroken worden • Typerend bij verticaal houden zijn de gebogen gewrichten van de onderste ledematen: hurkhouding • Houdt iets met 3e, 4e en 5e vinger vast (ulno-palmaire greep) • Pakt iets alleen als dat de hand raakt
4 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • In rugligging kan het hoofd even opgericht worden • Wanneer het kind op de zij ligt, rolt het zich op de rug • In buikligging kan het hoofd en de borst tot 90° opgericht worden, kind kijkt om zich heen; heupen volledig gestrekt

	<ul style="list-style-type: none"> • In zithouding gebracht kan 't zelf het hoofd rechtop houden; blijft zitten met steun • Bij het grijpen zijn er meebewegingen in de andere hand • Het handje is meestal open • Speelt met de handen midden voor zich • Houdt iets met de hele hand vast • Slaat met de handen op b.v. de tafel • Draait het hoofd bij het nakijken van een bewegend object tot 90°
5 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • In rugligging kan het hoofd tot 45° opgericht worden • Wanneer aan de handen uit rugligging opgetrokken, komt het met hoofd en schouders mee omhoog • Kan de benen omhooggestrekt heffen • Kan van de buik naar de rug rollen • In buikligging overwegend steun op de onderarmen • Begint te steunen op de handpalmen • Kan met enige steun zitten • Bij het grijpen doen de ogen mee • Grijpen met de vlakke hand; 'pakt' toevallige voorwerpen in de buurt • Brengt een voorwerp middenvoor, gebruikt de beide handen tegelijk • Kan iets doelbewust -maar wel langzaam- loslaten
6 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Het hoofd energiek omhoog wanneer je aanstalten maakt het kind tot zittende houding op te trekken • In buikligging steunt het op de handen, armen en vingers gestrekt; bewegingsvrijheid voor hoofd en schouders • Indien het iets wil pakken trekt het een been bij, zonder dat het al kruipen kan • Kan eventjes alleen zitten • Kan staan met steun onder de armen, benen dragen gewicht grotendeels; de voetzolen moeten plat neergezet kunnen worden • Bij het grijpen pakt het kind voorwerpen van de ene in de andere hand over • De handpalm zowel als de duim en vingers worden gebruikt wanneer het kind een voorwerp vastpakt (is radiaal-palmair grijpen). Dit is het begin van de duimoppositie (het tegenover de andere vinger plaatsen van de duim en het roteren van de duim om zijn eigen as, zodat de duimnagel naar boven gekeerd blijft)

7 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich makkelijk van buik naar rug rollen, en van de rug via de zij naar de buik (moeilijker dan 't 1e) • In staande houding (steun onder armen) kan het afwisselend de ene voet na de andere omhoog tillen • Bij het grijpen pakt het alles, slaat ermee op tafel recht naar beneden • Pakt handig en rechtstreeks een voorwerp op • Uni-lateraal reiken naar objecten: vaker met één hand dan met beide tegelijk, echter niet consequent links of rechts; geen sprake van dominantie • Radiaal digitaal-greep
8 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • In buikligging kan het kind nu op één hand steunen, waarbij de andere vrij is om iets te pakken • Probeert door armen en benen te bewegen een voorwerp te pakken • Zit los, heeft tendens om op naar voren gerichte hand te steunen • Wanneer het met steun staat is er een loopbeweging, zonder echter vooruit te komen • Het kind gooit alles op de grond • Het kan twee voorwerpen vasthouden, ieder in één hand
9- 10 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • 'Kruipt' enigszins, met het lijfje op de grond • Zit los met rechte rug en kan naar voren leunen zonder het evenwicht te verliezen • Goede coördinatie in zithouding • Kan staan met steun • Bij het grijpen gebruikt het de juiste kracht • Pakt kleine dingen met de vingers • Begin van de pincetgreep: een precieze greep met toppen van duim en wijsvinger • Gebruikt de wijsvinger veel • Opponeert de duim
11 -12 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Zit los en kan het bovenlichaam vrij bewegen om met voorwerpen te spelen • Kan zelf gaan zitten door op de buik te rollen, de benen te buigen en met de armen af te zetten • Kruipt met buik via de grond - gekruist patroon • Kan staan op handen en voeten • Kan lopen op handen en voeten (is berengang) • Loopt een paar stappen wanneer het aan twee handen wordt vastgehouden • Trekt zich tot staande houding op aan het meubilair • Loopt langs voorwerpen

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zelf gaan zitten - dit is een intentionele handeling • De pincetgreep wordt goed uitgevoerd • Kind moet op vlakke ondergrond stevig kunnen zitten (evenwichtsfunctie)
13- 14 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Eerste losse stappen met in drie gewrichten gebogen benen • Kind kan nog niet plotseling stilstaan • Kan de trap opkruipen op handen en knieën • Na het grijpen kan nu makkelijk losgelaten worden • Naar binnen gedraaide dwarsgreep (de hele hand wordt dwars om een potlood heengeslagen en de arm wordt naar binnen gedraaid. De arm steunt niet!). Dit is een grove beweging vanuit schouders en ellebogen • Kan eten met lepel, ondanks veel knoeien
15-16 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Kind kan gaan zitten vanuit rugligging • Kan gaan staan vanuit liggende houding waarbij het zich op de buik rolt • Loopt alleen, zonder rotatie van de wervelkolom op heupen, voeten uit elkaar recht naar voren; voeten worden niet afgewikkeld, maar plat neergezet; armen zijn uitgestrekt • Stilstaan vraagt veel concentratie en inspanning • Speelt in hurkzit, kan knielen • Heeft bij het zitten een goed evenwicht • Kan zelf op een stoel gaan zitten
17 – 18 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Loopt enkele stappen zij- en achterwaarts • Rent, maar wel houterig • Kan de trap op, met 1 hand vasthoudend • Kan nog niet op 1 been staan; bij het schoppen tegen de bal stapt het er tegenaan • Drinkt alleen uit een beker, waarbij de handen een adequate greep hebben
1,5 - 2 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • De loopbewegingen worden met meer zekerheid uitgevoerd, knie en elleboog zijn nog licht gebogen; schouders en armen zijn licht naar achteren gestrekt; de voeten worden nog plat neergezet • Kind kan met hulp op 1 been staan • Kan staand dingen oprapen van de vloer, zonder te vallen • Kan rennen, met het lichaam licht naar voren gebogen • Kan tegen een grote bal aanschoppen, zonder het

	<p>evenwicht te verliezen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelf de deur opendoen • Gaat de trap af, vasthoudend met 1 hand en beide voeten op iedere trede plaatsend • Eet zelf met een lepel (beheerst lepelgreep) • Kan gooien, maar nog niet in een bepaalde richting
2- 2,5 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Kind kan goed achteruit lopen • Kan eventjes op 1 been staan • Kan op de tenen lopen • Draait in het rond op muziek • Schopt voorwerpen voort • Kan plotseling stilstaan • Kan met beide voeten tegelijk omhoog springen, landt op de vlakke voet
2,5 – 3 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Kan springen, met de voeten uiteen • Springt van een traptrede af, met beide voeten tegelijk • Begint alternerend (links/rechts afgewisseld) de trap te lopen, eerst met, later zonder hulp • Kan tijdens het rennen van richting veranderen • Beheerst nu het op de tenen lopen • Kan op een driewieler fietsen • Kan een grote bal vangen, met gestrekte armen en gooien zonder het evenwicht te verliezen • Kan in een bepaalde richting gooien • Vanaf deze fase zijn de lichaamsbewegingen vloeiender en evenwichtiger geworden • Het grijpen is nu een dwarsgreep met gestrekte wijsvinger • Kind kan nu eten met vork, eventueel met lepel en vork (of mes)
3-4 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Komt vanuit de rugligging overeind door slechts licht op de elleboog te steunen en op de zij te draaien • Kan met aaneengesloten voeten een paar maal achter elkaar springen • Kan op 1 been het evenwicht bewaren • Kan goed alternerend (links/rechts afgewisseld) traplopen • Bij het lopen zwaait het kind met de armen, de voeten bij elkaar • Kan nu enkele sprongen hinkelen

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan over een touw heen springen (± 5 cm hoog) • Kan verspringen, zich met beide voeten tegelijk afzettend (± 20 cm) • Gooit de bal overhands (± 1 m) • Vangt de bal met beide handen, maar drukt deze nog tegen het lichaam; buigt wel de armen • Het kind is nu zeer druk in zijn bewegingen, en doet graag evenwichtsoefeningen; het heeft veel ruimte nodig • Schrijfgereedschap wordt niet langer met de gehele hand, maar met de vingers vastgepakt, de hand nog steeds naar binnen gedraaid (is penseelgreep). De pols beweegt al wel, de vingers nog niet
4-5 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Kind heeft nu een goede algemene lichaamsbeheersing • Het kind beweegt nu economisch • Voortdurende wisseling van houding tussen zitten, staan, hurken • Heeft plezier in hollen, klimmen, springen • Kind kan nu ook hinkelen • Het evenwicht moet goed zijn (kan over streep, balk lopen) • Kan een kleine bal vangen • Kan vanuit de rugligging direct overeind komen • Begin van mogelijkheid tot rolschaatsen, fietsen, steltlopen etc
Vanaf 5 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Oefening van gecompliceerde bewegingen • Kan goed vangen en gooien • Gooit met totaalbeweging • Sport en spel met wedstrijd karakter • Gecompliceerde bewegingen als touwspringen (draaien + springen) zijn nu mogelijk • Kan eten en tekenen met een 'volwassen' greep • Kind kan nu bewegingen imiteren

Sociale Ontwikkelingsfasen

2 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Eerste glimlach als antwoord op de aanwezigheid van moeder (± 6 weken) • Begint te luisteren en reageert op de stem van de moeder (verzorger) • Begin van het volgen met de ogen
-----------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Huilt op verschillende manieren
3 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Volgt met de ogen het bewegende gezicht van de moeder (verzorger) • Gaat zelf vocaliseren en merkt dit geluid op, hieruit: • Ontwikkelt zich een verdere interactie tussen moeder en kind • Draait het hoofd naar het geluid toe, zoekend • Beantwoordt een glimlach van de ander
4 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Vrolijk opgewonden bij 'spelcontact' • Huilen bij verbreken van het contact • Begint gezichtsuitdrukking van de volwassene te onderscheiden en reageert erop • Onderscheidt alleen-samen zijn; reageert op plotseling verbreken van contact
5 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Draait zich naar sprekkenden • Is bij het huilen te kalmeren door het toe te spreken • Begint geluiden te herhalen
6 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Steekt de armen uit bij de verwachting opgepakt te zullen worden • Antwoordt op de gezichtsuitdrukking van een volwassene door mimiek en geluid • Leert de betekenis van interactie en mimiek verstaan • Reageert negatief als een stuk speelgoed wordt afgepakt
7 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Begin van sociale imitatie (b.v. gedag zwaaien) • Trekt actief aandacht van volwassenen • Lacht tegen zichzelf in de spiegel
8 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Maakt onderscheid bekenden - vreemden • Terughoudendheid t.o.v. vreemden (soms echt angstig) • Raakt zichzelf in de spiegel aan • Treedt uit de twee-eenheid (dyade) met moeder naar buiten • Kan kiekeboe spelletje spelen
9 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat in op het gedrag van de volwassene voor zover het ermee vertrouwd is • Begrijpt woordje(s) • Kan iets terugvinden als het onder een doek wordt verstopt
10 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Gebaren van volwassenen worden doelmatig beantwoord • Reageert op noemen van de naam • Herkent het eigen spiegelbeeld

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan genegenheid tonen (d.m.v. kusjes) • Kan een voorwerp op verzoek afstaan
11 -12 Maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Gebaren van volwassenen worden doelmatig beantwoord • Reageert op noemen van de naam • Herkent het eigen spiegelbeeld • Kan genegenheid tonen (d.m.v. kusjes) • Kan een voorwerp op verzoek afstaan
1-1,5 Jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Imitatie van dagelijkse handelingen • Voert eenvoudige opdrachtjes uit • Begin van samenspelen (b.v. bal rollen); speelt verder naast anderen • Begin onafhankelijkheid door zelf voort te kunnen bewegen • Leert nee te zeggen; dit zou je de eerste concrete wilsuiking kunnen noemen • Begrijpt een verbod • Begin van 'schaamte' bij stout zijn via bewustwording van goed- en afkeuring van de volwassene • De interactie met andere kinderen wordt persoonlijker: interesse in andere kinderen
1,5 - 2 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Begin van het eigendomsbegrip • Probeert te vertellen wat het beleefd heeft • Noemt zichzelf bij de naam • Wendt zichzelf actief tot de volwassene om hulp of om iets te laten zien • Kent de weg naar huis • Kan nog niet delen met andere kinderen • Hangt erg aan moeder, is verlegen t.o.v. vreemden • Kinderen tov elkaar verdraagzamer: gedrag iets beter aangepast aan de activiteiten van 't andere kind • Wordt zich bewust van het geslachtsverschil • ca. 2 jaar Voor het eerst wordt het begrip 'ik', jij en mij gebruikt (beginnend ik-besef)
2 - 2,5 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Toenemend ik-besef; wel worden ik en jij nog een tijdje door elkaar gebruikt • Begin van de koppigheidsfase: de eigen wil wordt ontdekt, wat gepaard gaat met bewijzen van eigen zelfstandigheid • Onevenwichtig sociaal gedrag met sterke uitersten: afhankelijkheid en zelfstandigheid • Ontdekken van zichzelf als middelpunt van eigen

	<p>handelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pakt het speelgoed van de ander af • Kan rijmpjes, versjes en verhaaltjes onthouden
2,5 - 3 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkte echte zelfstandigheid, n.l. eigen persoon, eigen wil, eigen ideeën • Bepaalde zelfbeheersing • Wordt coöperatief, begrijpt namelijk eenvoudige motiveringen • Is erg gevoelig voor lof en kritiek • Gebruikt het begrip wij • Leert te delen en op de beurt te wachten • Betere aanpassing in groep met kinderen • Is eerder geneigd raad van vriendjes op te volgen dan van volwassenen
3 - 4 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Saamhorigheidsgevoel • Kan met andere kinderen spelen, vooral veel rollenspel; met twee kinderen beter dan met meerdere • Accepteert sociale regels en eenvoudige spelregels • Weet mijn en dijn te onderscheiden • Begint zich van huis te verwijderen; kan zelfstandig teruggaan
4 - 5 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Realistischer t.o.v. eigen mogelijkheden • Kritiek op volwassenen • Competitie-element doet zijn intrede; kan vaak nog slecht tegen verlies • Eerste werk- en taakrijpheid ontstaat • Samenspelen in kleine groepjes is mogelijk
5 - 6 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Neemt meer afstand van de ouders, vooral van moeder • Zit met een innerlijke tweestrijd • Zet zichzelf steeds centraler; ook kritischer t.a.v. zichzelf • Belangstelling voor eigen babytijd, samen met de mogelijkheid zich in de toekomst te verplaatsen • Grotere sociale belangstelling; vriendschappen • Groot aanpassingsvermogen • Kan anderen beschermen i.p.v. alleen maar zelfhandhaving
6 - 7 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Schoolrijpheid: eigen maken van traditioneel cultuurbezit

	<ul style="list-style-type: none"> • Sterke behoefte aan leeftijdgenoten • Is minder afhankelijk van moeder • Vergelijkt thuis met dat van andere kinderen • Schaamtegevoel ontwikkelt zich sterk, schaamt zich voor ontoereikende mogelijkheden, angsten en fouten • Probeert conflicten te vermijden • Kan zichzelf doelen stellen, een taak opleggen
7 - 8 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Is goed in staat te luisteren en zich te concentreren • Begin van gevoel voor ethiek (goed/slecht) • Maakt zich de morele opvattingen van het gezin eigen • Gevoel voor plicht en verantwoordelijkheid

Cognitieve ontwikkeling (Piaget Theorie)

1. Sensomotorische stadium (geboorte tot 2 jaar) a. Geboorte tot 1 maand	<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen van reflexen in meer adaptieve, bruikbare reflexen
b. 1 tot 4 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Integreren meerdere reflexen
c. 4 tot 8 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Meer interesse in wereld om zich heen • Herhaling gedrag dat leidt tot plezierige of interessante resultaten • Nog geen objectpermanentie
d. 8 tot 12 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Objectpermanentie: de kennis dat een object blijft bestaan ook al is het uit het zicht • A-not B error: de neiging om objecten te zoeken op plaatsen waar ze eerder altijd gevonden zijn en niet waar ze de laatste keer verstopt waren
e. 12 tot 18 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Begin experimenteren (spullen in de wc-pot gooien, geluid met lepels maken etc.)
f. 18 tot 24 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Deferred imitation: herhaling van andermans gedrag, een tijd nadat het gedrag verschenen is
2. Preoperationele	<ul style="list-style-type: none"> • Het preoperationele stadium is een mix van

stadium (2 tot 7 jaar)	<p>indrukwekkende vooruitgang én indrukwekkende limieten. Een verworvenheid is de symbolische representatie. Hierbij gebruikt men het ene object om een ander object te symboliseren. Zo kan een banaan bij een klein kind een telefoon voorstellen. Een andere verworvenheid is het conservatie concept. Hiermee wordt het idee bedoeld dat het enkel veranderen van de verschijning van een object de basiselementen van dit object niet veranderd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een limiet is het egocentrisme. Kinderen zijn geneigd om de wereld alleen vanuit zichzelf te bezien en zij kunnen zich niet of slecht inleven in anderen. Zij kunnen met andere woorden nog niet goed perspectief nemen. Dit zorgt ervoor dat kinderen regelmatig langs elkaar heen praten. Een andere limiet is concentratie. Dit is de neiging om te focussen op een enkel, opmerkelijk object of gebeurtenis en daardoor andere relevante dimensies niet te zien
3. Concreet operationele stadium (7 tot 12 jaar)	<ul style="list-style-type: none"> • Begin logisch redeneren • Er is vooruitgang in het conservatie concept • Het kind heeft nog wel moeite systematisch te denken (zwaardere objecten vallen sneller)
4. Formeel operationele stadium (12+ jaar)	<ul style="list-style-type: none"> • Mogelijkheid abstract denken (het kind kan zich iets voorstellen van bijvoorbeeld het begrip 'hemel') • Mogelijkheid hypothetisch te redeneren • Dit stadium is niet universeel: niet iedereen bereikt dit stadium

Taal ontwikkelingsfasen

6 weken	<ul style="list-style-type: none"> • Fase van de ongedifferentieerde motoriek (schreiperiode), ter oefening van de ademhaling, werking van de stembanden, werking van het aanzetstuk (door zuigen) • Gevoelsmatig schreien = contact met de buitenwereld
6 - 20 weken	<ul style="list-style-type: none"> • Intentioneel schreien
2- 3 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Gorgelende keelklanken (ook bij kinderen die nooit leren spreken) • Grote verscheidenheid van klanken • Akoestische element gaat een rol spelen
	<ul style="list-style-type: none"> • Brabbelfase

3 – 4 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Herhalen van rijen van steeds dezelfde lettergreep • De lippen werken nu mee in de geluidsproductie • Het stemloze lachen gaat over in ‘kraaien’ • Lal- en keuvelgeluidjes
5-6 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Affectieve vocalisaties, waarbij plezier en frustratie zijn te onderscheiden • Herkent stem van de moeder
6-7 Maand	<ul style="list-style-type: none"> • Oefening van beheerste geluiden • Klanken met intonatie, ook onderscheid in volume, toonhoogte • Herhalingsklanken (auto-imitatie) • Echolalie (onbewuste nabootsing van de laatst gehoorde klankgroep)
7 - 8 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Echolalie gaat langzaam over in lichte imitatie
Vanaf 8 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Actieve pogingen tot nabootsing, met zinsmelodie (sociaal brabbelen) • Willekeurige aaneenrijging van klanken (jargon) • Af en toe 2-lettergrepige klanken • Fluisteren lokt uit tot imitatie
Vanaf 9 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Vocabuleer fase • Zinvol gebruik van bepaalde klankgroepen • Begrijpt simpele opdrachtjes
Vanaf 11 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Voert simpele verzoeken uit • Kan gebaren interpreteren en er het juiste geluid bij maken
Vanaf 12 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Eigenlijke taalfase • Systematisch gebruikte eerste woord(en) • Alleen zelfstandige naamwoorden worden gebruikt
12 - 18 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Eenwoordfase (holofrase-periode) • Kan woorden nabootsen, maar gebruikt ze niet zelf • Relatie tussen bepaalde klankgroep en bepaald concept = begin symboolfunctie • Brabbelt veel; houdt monologen bij het spelen • Begrijpt steeds meer woorden • Heeft met ca. 1,5 jaar een passieve woordenschat van ca. 70 woorden • Interpretatie van wat het kind zegt is afhankelijk van de context waarin het gezegd wordt
18 - 24 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat meer praten, gebruikt nu ook werkwoorden (= handelen) • Kan nee zeggen, maar nog niet duidelijk ‘ja’ • Gebruikt woorden om dingen te benoemen -

	<p>begripsvorming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begint 2 woorden samen te voegen, zoals eigenschapsnamen, b.v. melk heet; eerste oordeel • Heeft geen enkel begrip van taalregels • Heeft plezier in nieuwe woorden leren - steeds de vraag: "is dat" (isdad periode) • Verwisselen van veel medeklinkers • Dubbele medeklinkers zijn nog te moeilijk, wordt enkel: b.v. toel = stoel • Begin samengestelde zin, b.v. Pim niet sape • Heeft ca. 300 woorden, die het begrijpt <p>○</p>
2 - 3 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Brabbelen verdwijnt, wordt echt praten • De uitspraak verbetert, vooral bij medeklinkers • Bij 2,5 jaar is de woordenschat ca. 400 - 500 woorden • Dubbele medeklinkers worden langzaam beter gebruikt, wel vaak in de verkeerde volgorde (b.v. weps = wesp) • Meer taalkundige vormen worden gebruikt, zoals voorzetsels • Scheiding ik en de ander - gebruik van de ik-vorm en dus ook de jij-vorm • Voornaamwoorden mij, jou etc. • Veel wat en waarom vragen; niet zozeer naar kennis, als wel vragen om aandacht • Vormen van meervoud, eerst volgens één regel, namelijk: s (beds) • Verleden tijd, meestal volgens één regel, namelijk overal -de- achter (b.v. vraagde etc)
3 - 4 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Begrip voor taalregels ontstaat • Eindeloze 'waarom vragen', waarbij meer naar het antwoord geluisterd wordt • Het kind begrijpt veel • Vertelt veel verhalen • Niet veel uitspraakfouten meer; geen moeite met medeklinkers, behalve bij moeilijke dubbele combinaties (b.v. weps - wesp) • Nog wel moeite met de zinsbouw • Vaak pseudo-stotteren • Heeft ca. 600 woorden ter beschikking (passief)
4 - 5 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • De uitspraak is bijna helemaal goed, wel versprekingen • De zinnen worden langer • De belangrijkste grammaticale regels worden grotendeels goed toegepast

	<ul style="list-style-type: none"> • Begin van de ontwikkeling van abstracte begrippen • Gebruik van de oorzakelijke bijzin (want, omdat)
6 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft ca. 500 - 3000 woorden ter beschikking (passief)
ca. 8 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van de articulatie voltooid • Alle grammaticale constructies zijn rudimentair aanwezig

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.